

Indiener: college van burgemeester en wethouders

Datum: 15 november 2016

Portefeuillehouder(s): Wethouder De Weger

Portefeuille(s): Openbare ruimte

Contactpersoon: W. Visser

Tel.nr.: 8635

E-mailadres: visser.w@woerden.nl

16R.00693

Onderwerp: Investering reconstructie De Kanis

De raad besluit:

- 1) De investering van de reconstructie De Kanis, zoals deze in de Programmabegroting 2017-2020 (16R.00581) is opgenomen, te autoriseren.
- 2) De bij de extra benodigde investering horende afschrijvingstermijn van 75 jaar te verwerken in de notitie Financial Governance 2017 (januari 2017).
- 3) Het college de opdracht te geven om de reconstructie De Kanis uit te voeren op basis van de geschetste aanpak.
- 4) Door het college geïnformeerd te willen worden over de voortgang van de reconstructie De Kanis.

Inleiding:

Binnen het thema 'zorgdragen voor de openbare ruimte' van het Programma Ontwikkeling Veengebied (POV) draait het vooral om toekomstbestendig bouwen tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. In het voortraject van pilotproject De Kanis is voor het eerst niet alleen naar de investeringskosten gekeken, maar ook naar de beheer- en onderhoudskosten. Dit leverde het volgende inzicht op: door aan de voorzijde meer te investeren in de ondergrond, nemen de beheer- en onderhoudskosten in de totale levensduur in de tijd sterk af. Een robuuste techniek in de ondergrond straalt ook uit naar het woongenot van de inwoners doordat de kwaliteit van de openbare ruimte op orde blijft. En draagt daarmee positief bij aan de leefbaarheid van de gemeenschap. Uit een afweging van verschillende technieken maakte het college de keuze voor een robuust funderingstype bestaande uit een betonvloer op palen (zie ook bijlagen 1 en 2) waarmee nieuwe zettingsknelpunten en de overlast die dit oplevert in De Kanis tot een minimum wordt gereduceerd.

Het college stelde in de programmabegroting 2017-2020 de raad voor om bij de renovatie van De Kanis te kiezen voor deze vernieuwende aanpak. Een aanpak die leidt tot een extra investering in het project van 3,5 miljoen euro (van 6,5 naar 10 miljoen euro). Dit betekent een extra kapitaallast van € 133.500,- per jaar die nodig is voor de financiering van de betonvloer.

Uw raad stelde in zijn reactie op het begrotingsvoorstel echter vast dat u voor dit project, vanwege deze aanzienlijke financiële omvang, zelf projectkaders wil vast stellen. Zeker omdat de techniek nog niet eerder binnen gemeente Woerden is toegepast. Bovendien was bij eerdere projecten op slappe ondergrond er regelmatig sprake van vertraging en onvoorziene complexiteit. De raad stelde dat het gedurende het project mogelijk moet zijn om als raad te kunnen toetsen of het college de planning, begroting en afgesproken processtappen volgt, en om indien nodig te kunnen bijsturen.

Dit raadsvoorstel gaat in op:

- de projectaanpak;
- voorziene risico's en de daarbij horende beheersmaatregelen;

- de wijze van afschrijving;
- terugvalopties gedurende het project bij tegenvallers, en;
- momenten waarop de raad tijdens het proces kan toetsen en zo nodig kan bijsturen.

De toelichting op de beslispunten treft u aan onder de kopjes financiën (beslispunt 1 en 2) en argumenten (beslispunt 3 en 4). Een aantal uitgebreide toelichtingen start met een korte samenvatting om de leesbaarheid te bevorderen.

De bevoegdheid van de raad komt voort uit de volgende wet- en/of regelgeving:

Artikel 189 e.v. van de Gemeentewet, de Financiële beleids- en beheersverordening Woerden 2015 en de notitie Financial Governance 2016.

Beoogd effect:

Een toekomstbestendige inrichting van De Kanis om ook in de toekomst prettig te kunnen wonen, werken en recreëren. Deze inrichting resulteert in een lange levenscyclus van de openbare ruimte waarmee de gemeente bespaart op beheer- en onderhoudskosten voor de langere termijn.

Argumenten:

De toelichting van beslispunten 1 en 2 leest u onder Financiën.

Beslispunt 3: Toelichting projectaanpak voor de reconstructie De Kanis

1.a Ambitie

Het college wil concreet toewerken naar een integrale en structurele aanpak van de bodemdalingsproblematiek in gemeente Woerden. Het moet meer toekomstbestendig, financieel slimmer en met volop aandacht voor samenwerking en burgerparticipatie. Innovaties en lessen uit pilots (zoals De Kanis) vormen bouwstenen in een nog te vast te stellen breed gedragen visie over bodemdaling en een klimaatbestendige inrichting van de veengebieden.

Met het Programma Ontwikkeling Veengebied wil het college concreet toewerken naar een integrale en structurele aanpak van de bodemdalingsproblematiek in gemeente Woerden. We hebben vier speerpunten benoemd, waarvan zorgdragen voor de openbare ruimte er één is. Er is hierbij geconstateerd dat er nu sprake is van veel overlast voor bewoners en een hoge druk op financiën. De stip op de horizon is dat de kwaliteit van de openbare ruimte en de financiën in balans en op orde zijn. Er is gekozen voor een praktijkgerichte aanpak: vanuit concrete projecten onderzoeken of er ook duurzamere en toekomstbestendige oplossingen zijn. Om daarmee vanuit deze projecten (hierna pilots genoemd) ook direct verbetermogelijkheden te identificeren en toe te passen.

Andere gemeenten, waterschappen en provincies uit het 'slappe bodem' netwerk zien dit als een krachtige aanpak. Het is een voorbeeld voor onder andere het landelijk Kennisprogramma Veenbodemdaling. De innovaties en lessen die op dit moment uit de pilots komen, vormen bouwstenen in een nog vast te stellen breed gedragen visie over bodemdaling en een klimaatbestendige inrichting van de veengebieden. Deze opgave komt niet alleen vanuit de urgentie uit het gebied (overlast) maar wordt ook mede geagendeerd vanuit het rijk bijvoorbeeld via de Nationale Adaptatie Strategie (NAS) en het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie. Deze onderwerpen zullen we als organisatie, bestuur en samenleving in 2017 gezamenlijk verder oppakken.

Bij de keuze van pilots sluiten we aan bij de activiteiten van het Meerjarenonderhoudplan (MOP) openbare ruimte 2016-2019. Zo kan stapsgewijs in elk project de opgedane kennis en ervaring uit de voorgaande pilot landen. Hierdoor kunnen we doorleren en bijsturen. Aan de hand van het 'Woerdens model' uit het MOP zijn de projecten geprioriteerd. De Kanis was hoognodig toe aan een reconstructie van het openbaar gebied en hebben we als pilot benoemd. Randvoorwaarden bij deze pilot waren dat het meer toekomstbestendig, financieel slimmer en met volop aandacht voor samenwerking en burgerparticipatie moest gebeuren.

Voor de reconstructie De Kanis hebben wij besloten aanvullend te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om risico's beter te beheersen. Er is duidelijk het besef dat het hier om een omvangrijk project gaat, waarbij de kwaliteit van het projectmanagement van groot belang is. In de komende paragrafen leest u over de projectaanpak en wordt duidelijk hoe we dit project ambtelijk en bestuurlijk willen managen.

1.b Van initiatief tot definitief ontwerp

Het definitief ontwerp van De Kanis is ontstaan na uitvoerige samenwerking met inwoners, stakeholders, kennisinstituten en marktpartijen. De inwoners hebben in sterke mate de toekomstige inrichting van het dorp bepaald. De levenscycluskostenbenadering leverde heldere inzichten op om financieel slimmere keuzes te maken voor een meer toekomstbestendige inrichting van het gebied.

In eerdere raadsinformatiebrieven (zie bijlagen 1 en 2) hebben wij u aangegeven welke activiteiten in de eerste fase van de reconstructie De Kanis plaatsvonden. Daarnaast staan ook op de projectpagina van De Kanis (www.woerden.nl, zoekterm Kanis) informatieve documenten zoals de infobrieven aan inwoners, presentaties en het boekje Ontwerpatelier De Kanis. Hier geven we kort aandacht aan drie pilothema's.

Meer Toekomstbestendig

Voor de invulling van dit thema zijn we als eerste naar de markt te gaan. We hebben een innovatiemiddag georganiseerd met de vraag *Hoe houden we Kanis hoog en droog*. Hier kwamen veel marktpartijen, adviesbureaus, gebiedspartners als provincie en waterschap en deskundigen op af. Het leverde een breed palet aan innovaties, ideeën en bouwstenen op die we nu gebruiken in verschillende projecten.

Vervolgens hebben we met een bijdrage vanuit het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie een aantal ontwerpateliers voor De Kanis georganiseerd. Hierbij waren interne en externe stakeholders experts en inwoners betrokken. Tijdens deze ateliers kwam een breed scala aan onderwerpen aan de orde zoals energie, klimaat, bodemdaling, watersysteem, materiaalkeuze, gebruik etc. In deze fase hebben we ook diverse technieken om bodemdalingbestendig te bouwen besproken en vertaald naar mogelijke inrichtingsvarianten.

Financieel slimmer

Om deze randvoorwaarde verder uit te werken hebben we in deze fase een levenscycluskostenberekening uitgevoerd (zie bijlage 2) waarmee vooraf veel beter inzicht verkregen wordt in wat een techniek gedurende de hele levenscyclus kost. We berekenden niet alleen de investeringskosten, maar ook de beheer- en onderhoudskosten. Voor de beschouwde technieken hebben we op basis van theorie en praktische ervaring binnen en buiten Woerden bepaald wat de vervangingstermijn is. Bovendien hebben we de kosten van maatregelen in de tuin bepaald om zo met inwoners te kunnen bespreken welke technieken voor hen haalbaar zijn.

Deze systematiek leverde heldere inzichten op, op basis waarvan wij kiezen voor een langetermijnstrategie voor De Kanis. Weliswaar betekent dit dat er aan de voorkant wat meer investeringen nodig zijn in een duurdere techniek, maar daarna oogsten we vanwege de besparingen op beheer en onderhoud. Het effect is nu dat we voor elk project op slappe ondergrond deze rekenmethodiek toepassen. De uitkomst is niet per definitie dat de gemeente Woerden overal betonnen palen moet aanleggen. Dit is geheel afhankelijk van onder andere de dikte van de veenlaag, de projectomvang, de omgeving en uiteraard de beschikbare financiële middelen.

Samenwerking en burgerparticipatie

Gedurende het gehele voortraject hebben we met een breed palet aan stakeholders samengewerkt en intensief met inwoners gesproken over de (on)mogelijkheden. Samen met de inwoners zijn de knopen doorgehakt over de gewenste inrichting. Dilemma's die uit de ontwerpateliers naar voren kwamen, hebben we weer besproken op een inwonersavond. De inwoners hebben in de straat-schets-sessies zelf het idee aangedragen voor een centraal park en een nieuwe ontsluitingsroute langs de nieuwbouw van Timpaan. Ook hebben ze zelf gekozen voor het type inrichting van het park: thema romantisch.

Ook het kavelpad om De Kanis is een breed gedragen inwonerswens. Het gehele haalbaarheidsonderzoek duurde een jaar. Er zijn ook tegenstanders van het kavelpad. Tijdens twee

speciaal hiervoor georganiseerde avonden hebben we argumenten voor en tegen dit pad uit het dorp opgehaald. Uiteindelijk hebben wij na een zorgvuldig afwegingsproces besloten dat het kavelpad er mag komen.

Halverwege september hebben wij het definitief ontwerp vastgesteld. Dit ontwerp gaat uit van een betonnen vloer. Ook in de voorbereidingen met de nutspartijen, Timpaan, HDSR, overige stakeholders en in het inkoopproces is hiervan uitgegaan, steeds met het voorbehoud dat de raad de hiervoor benodigde investering moest autoriseren. Het ontwerp van de bovengrond verandert niet wezenlijk als niet gekozen wordt voor de betonvloer. Het heeft wel effect op de planning, omdat al ingezette processen vertraging oplopen. In de planning in bijlage 3 is hier al op geanticipeerd.

1.c Projectaanpak inkoop, engineering en uitvoering

De volgende fasen voor de reconstructie betreffen het inkoopproces, de engineering en de uitvoering. De raad heeft in de begrotingsbehandeling nadrukkelijk gevraagd inzicht te willen in de wijze van projectbeheersing voor dit omvangrijke project. Voor de leesbaarheid van dit raadsvoorstel is de projectaanpak in een bijlage opgenomen (bijlage 3). In de volgende paragraaf wordt ingegaan op de voorziene risico's en de beheersing daarvan.

1.d Voorziene risico's en beheersmaatregelen

Uit het risicodossier zijn de vier belangrijkste risico's gegroepeerd: kabels en leidingen, het overschrijden van de projectbegroting, vertraging & kosten gerelateerd aan de ondergrond en imagoschade door onvoorziene gebeurtenissen. Voor dit specifieke project is gekozen voor een bouwteamconstructie in de engineeringfase bestaande uit gemeente Woerden, adviesbureau RPS (ervaring betonvloer Gouderak) en de aannemer. In dit bouwteam is het streven het aantal onvoorziene risico's tot een minimum te beperken. Het projectteam is opgebouwd volgens het IPM-model van Rijkswaterstaat voor een stevige projectmanagent basis. De belangrijkste beheersmaatregel voor de kabels en leidingen zitten in het voortraject: met elkaar een projectovereenstemming sluiten. Substantiële verschuivingen van planning en budget worden voorafgaand en tijdens de uitvoering aan de raad ter bespreking voorgelegd.

Vaak wordt bij reconstructies naast een definitief ontwerp (DO) van de bovengrond ook de ondergrond mee ontworpen. Er is dan een technisch DO. Het bijbehorende bestek zetten we op de markt. De gekozen aannemer maakt datgene wat in het bestek is beschreven. Onvoorziene gebeurtenissen staan niet in het bestek. De risico's liggen bij de gemeente en die wordt gedurende het project mogelijk geconfronteerd met uitloop van de planning en meerwerkkosten.

Onvoorziene ontwikkelingen, het woord zegt het al, zijn gebeurtenissen die we op voorhand niet kunnen identificeren. Met name de onvoorspelbaarheid van wat er in de bodem zit kan tot vertraging en onrust leiden, zoals bijvoorbeeld in Kamerik. In de ondergrond liggen ook veel kabels en leidingen. Naast werkende nutsvoorzieningen zijn er soms ook verdwaalde 'weesleidingen' aanwezig; oude leidingen die we niet meer gebruiken en niet zijn opgeruimd. Die zijn vaak niet meer terug te vinden op kaarten of in het Klic-informatienetwerk.

De beproefde techniek van de betonvloer

Een betonvloer op palen maken is dagelijkse kost: ze zitten onder huizen, bedrijven, winkels, parkeergarages etc. Vaak in complexe omgevingen waar veel kabels en leidingen in de ondergrond zitten en er allerlei gebouwen en opstallen zijn om rekening mee te houden. Als funderingsmethode is de paalmatras wellicht bekend. Dit zit bijvoorbeeld ook onder een deel van de noordelijke toe- en afrit van de A12 naar de N204 bij Woerden. Deze methode passen provincies en Rijkswaterstaat vaak toe (op al meer dan 50 locaties in Nederland). Na een uitgebreide multicriteria-analyse is deze optie voor De Kanis afgevalen. De redenen hiervoor zijn onder andere: deze zettingsvrije techniek vraagt een intensiever palenpatroon, het moet boven het grondwaterniveau liggen en het moet het liefst na aanleg ongestoord blijven.

De gemeente Krimpenerwaard past op dit moment de optie betonvloer op palen met daarnaast een kabels- en leidingengoot toe bij een reconstructie in een bestaand gebied (Gouderak). In de voorbereidingsfase is de projectleider van de gemeente Krimpenerwaard betrokken om kennis en ervaring te delen. Daarnaast heeft gemeente Woerden het adviesbureau dat de nadere uitwerkingen en de uitvoering begeleidt in het projectteam van De Kanis betrokken (zie bijlage 3, paragraaf 7). Dit leverde waardevolle informatie op over de techniek, het inkoopproces en het omgevingsmanagement

(met stakeholders en inwoners). De ervaringen uit Gouderak zijn direct ingebracht in het risicodossier van deze reconstructie.

Risicosessies

In de voorbereidingsfase heeft de gemeente een aantal risicosessies uitgevoerd. Zowel vanuit de techniek als voor het inkoopproces en het omgevingsmanagement. Dit is gedaan met het projectteam, externe deskundigen vanuit verschillende vakdisciplines en collega's zoals inkoopmanagement en beheerders openbare ruimte. Uit dit risicodossier zijn de vier belangrijkste gegroepeerd:

- R1 Kabels en Leidingen
- R2 Het overschrijden van de projectbegroting
- R3 Vertraging & kosten gerelateerd aan de ondergrond
- R4 Imagoschade door onvoorziene gebeurtenissen

In onderstaande paragrafen lichten we deze risico's en de beheermaatregelen toe. De overige risico's uit de lijst vallen onder de gebruikelijke risico's. Deze krijgen ook een plek in het contract met de aannemer.

Ad R1 Kabels en Leidingen

De vervanging van kabels en leidingen vormt het grootste risico (tijd en geld). Het levert daarnaast veel ergernissen (bij alle betrokken partijen) en onbegrip op. Dat de gemeente dit proces niet directief kan aansturen is bij veel mensen onbekend. De wetgeving bepaalt dat de afzonderlijke nutspartijen in grote mate zelf mogen bepalen hoe en wanneer zij gebruik mogen maken van de openbare ruimte. Het stroomlijnen van al deze individuele belangen en processen is complex. Er hoeft maar iets tijdens de werkzaamheden buiten te gebeuren of het hele werk ligt vanwege wettelijke of interne procedures weer lange tijd stil. Dit is niet alleen in gemeente Woerden het geval, alle overheden worstelen hiermee.

Rijkswaterstaat en provincie Zuid-Holland hebben een aanpak ontwikkeld om dit onzekere proces rond kabels en leidingen beter te managen. Deze partijen hebben voor hun grote projecten sturingsmechanismen ingebouwd voor de samenwerking met de nutspartijen. Gemeente Woerden wil deze aanpak toepassen in De Kanis. Nog niet veel gemeenten hebben deze stap gezet waardoor gemeente Woerden een voorbeeld kan zijn. Goconnectit begeleidt dit soort trajecten voor provincie Zuid-Holland en heeft diepgaande kennis van de telecomwetgeving. In de zomerperiode van 2015 is het proces met de nutspartijen voor De Kanis al gestart. Rond november 2015 is besloten deze partij voor de reconstructie De Kanis in te huren. Goconnectit stuurt sindsdien dit proces voor gemeente Woerden samen met de projectleider van de uitvoering aan.

Kern van deze aanpak is dat partijen vooraf de verwachtingen gedurende het werkproces met elkaar afstemmen en bespreken hoe omgegaan wordt met wijzigingen op het plan (die zich, zo leert de ervaring, altijd voordoen). Dit wordt vastgelegd in een zogeheten POS (projectovereenstemming). Partijen zetten hier vooraf een handtekening onder. Vooraf bespreken we welke problemen of wijzigingen kunnen optreden en stemmen we af hoe we dan handelen (wie doet wat, wie betaalt wat). Hierdoor kunnen we veel sneller naar de omgeving communiceren wat we moeten doen en hoe lang dat duurt. Bovendien hoeven we dan geen overhaaste besluiten te nemen. Die vallen over het algemeen duurder uit.

Rijkswaterstaat en provincie Zuid-Holland hebben hier goede ervaringen mee. De interne organisatie wordt ook betrokken bij deze kennisontwikkeling. Zo zijn er workshops geweest voor de civiele projectleiders en voor andere betrokkenen om deze kennis en vaardigheden in nieuw te starten projecten toe te passen.

Ad R2 Het overschrijden van de projectbegroting

Op basis van het DO, de gewenste funderingstechniek en de uitgevoerde onderzoeken is een raming gemaakt voor de kosten van het project. Door tegenvallers of wijzigingen op het plan kunnen de kosten snel oplopen waardoor we het projectbudget overschrijden. Het is onmogelijk om te claimen dat dergelijke zaken binnen De Kanis niet voor kunnen komen. Dat zou ook onrealistisch zijn. Dit is immers bij elk project aan de orde. De vraag is hoe voorkom je budgetoverschrijdingen en welke handelingsperspectieven zijn er als zich toch een calamiteit voordoet?

Wijzigingen kunnen zich altijd voordoen. Inwoners, stakeholders en/of de politiek kunnen deze initiëren. Om de kans op wijzigingen zo klein mogelijk te maken zijn in het voortraject al veel eisen en

randvoorwaarden bij stakeholders opgehaald en besproken. In de bouwteamfase wordt dit samen met de stakeholders nog nader aangescherpt. Er wordt dan ook een helder signaal afgegeven dat wijzigingen (die uitloop op planning geven of kostenverhogend zijn) tijdens de uitvoering niet gehonoreerd worden. Op basis van de totale input stelt de gemeente een gezamenlijk programma van eisen op.

De projectorganisatie is zo neergezet dat voorafgaand aan de uitvoering zo veel mogelijk tegenvallers boven tafel komen. In het bouwteamverband (zie bijlage 3) gaat gemeente Woerden samen met adviesbureau RPS (Gouderak), de aannemer en stakeholders aan de slag om het technisch ontwerp te optimaliseren, inclusief de planning, fasering en het budget. Mogelijk leidt dit proces tot twee of drie keuzerichtingen die bepalend zijn voor het beschikbare budget en de planning. Dit legt de projectorganisatie voor aan het college. Indien er sprake is van substantiële verschuivingen betreft het college de raad hierbij.

Ad R3 Terugvalopties bij vertraging & kosten gerelateerd aan de ondergrond

Het kan zijn dat tijdens de uitvoering onverwachte obstakels in de ondergrond voorkomen. In het voortraject hebben we al onderzoek gedaan naar ondergrondse voorzieningen. Er zijn proefsleuven gegraven en met radartechniek is gezocht naar 'verdwaalde' leidingen. In de engineeringfase breiden we dit onderzoek uit om zoveel mogelijk te kunnen anticiperen op mogelijke obstakels.

Indien er tijdens de uitvoering toch onaangename verrassingen boven tafel komen zal de projectorganisatie in beeld brengen welke terugvalopties er zijn en wat dit betekent voor planning en budget. Indien de terugvalopties binnen de planning en budget kunnen worden opgelost dan wordt dit binnen het projectteam en de bestuurder besproken en besloten. Is dit echter niet het geval en zijn er substantiële afwijkingen op begroting en/of planning dan zal dit aan de raad worden voorgelegd voor advies en besluitvorming.

R4 Imagoschade door onvoorziene gebeurtenissen

Als zich tijdens de uitvoering onverwachte situaties voordoen kan dit mogelijk leiden tot imagoschade voor gemeente Woerden. Te allen tijde staat een zorgvuldige communicatie met de inwoners en betrokken stakeholders voorop. We hebben de inwoners van De Kanis in de voorfase al uitvoerig meegenomen in de werkprocessen van de reconstructie. Dit helpt ook bij het uitleggen waarom bepaalde calamiteiten zich ondanks een zorgvuldige voorbereiding toch voordoen. Ook in de komende fasen blijven we informeren met infobrieven (circa 4 per jaar of extra indien nodig) en bewonersavonden. Richting in- en externe stakeholders moeten we ook snel handelen. In het projectteam is hiervoor specifiek een omgevingsmanager aangesteld (naast de omgevingsmanager van de aannemer).

2. Beslispunt 2: Betrokkenheid raad

2.a Informeren

In bijlage 3, paragraaf 8 staat dat het college gedurende het proces in het voor- en najaar een voortgangsrapportage ontvangt. Voor de raad is dezelfde frequentie aangehouden. De raad ontvangt dan een raadsinformatiebrief. Dit betreft vooral informatie over de stand van zaken in het project (planning, budget, interessante gebeurtenissen, inwonersparticipatie etc).

2.b Betrokkenheid en eventueel bijsturen bij technisch ontwerp

Daarnaast is er de mijlpaal van het technisch ontwerp (eindproduct engineeringfase). Mocht blijken dat er keuzes te maken zijn in de uitvoering die van invloed zijn op planning en/of budget dan betrekken we de raad hierbij (zie ook bijlage 3, paragraaf 5).

2.c Bijsturen tijdens uitvoering

Doen zich tijdens de uitvoering calamiteiten voor die van substantiële invloed zijn op budget en planning dan zullen we keuzes moeten maken. Het college zal de raad hierover informeren en hierbij betrekken (zie ook 1.d, ad R3 hierboven).

2.d Projectbezoek

In ieder geval organiseren we gedurende het werkproces een aantal projectbezoeken zodat de raad de voortgang in het project kan zien.

Kanttekeningen:

Indien de raad besluit de voorgestelde investering voor de reconstructie De Kanis niet te autoriseren dan moeten we teruggrijpen op de bestaande techniek. De benodigde financiën hiervoor (€ 6,5 miljoen) zijn gereserveerd in het Meerjarenonderhoudsplan 2016-2019 en ook in de onlangs geüpdatete versie hiervan. Dit betekent ook dat zettingen op redelijke korte termijn weer zichtbaar zullen zijn in De Kanis, evenals de daarbij horende overlast voor de inwoners. Ook zullen we in de totaal beschouwde cyclus van 100 jaar nog een aantal keren de gehele openbare ruimte opnieuw moeten vervangen, met alle daarmee gepaard gaande overlast voor inwoners van dien.

Indien de raad niet akkoord gaat met beslispunt 3, en we verder gaan met EPS/Bims, zullen we opnieuw met de stakeholders om tafel moeten gaan zitten, Dit veroorzaakt vertraging. Daarmee zal de uitvoering niet eerder kunnen starten dan in 2018. Dit zal voor veel inwoners een teleurstelling zijn.

Indien de raad niet akkoord gaat met beslispunt 3 zal dit ook een effect hebben op de ingezette lange termijn strategie van het college. Niet zozeer in de ambitie maar wel op de resultaten die er te boeken zijn. In samenhang met het programma Klimaatneutraal 2030 van gemeente Woerden willen we graag met de raad in debat over de onderwerpen bodemdaling en ruimtelijke adaptatie. Dit zal in Q1 van 2017 plaatsvinden.

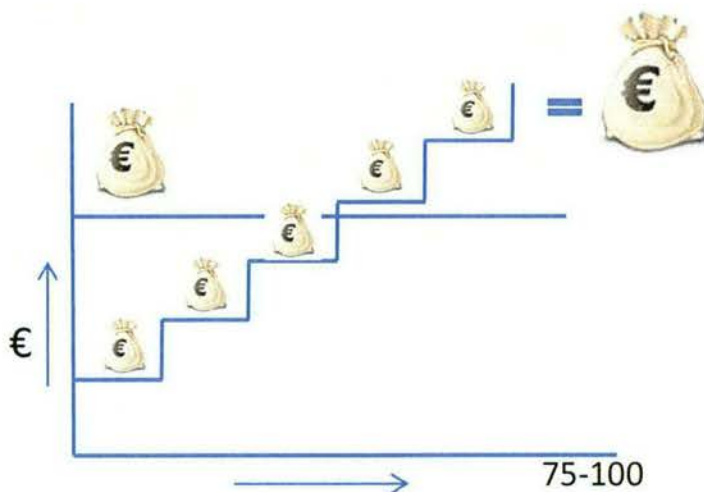
Financiën:

1. Beslispunt 3: Autoriseren investering reconstructie De Kanis.

In de raadsinformatiebrief van 18 oktober is een toelichting gegeven op de financiering van de pilot reconstructie De Kanis (zie bijlage 2). Deze informatie is nog steeds actueel. Naar aanleiding van de vragen van de raad volgt nog een toelichting op de levenscycluskosten benadering, de relatie met de afschrijvingstermijnen en het effect op andere projecten.

Aanvullende informatie levenscycluskosten

In bijlage 2 is in de kernboodschap uitgelegd wat de levenscycluskostenbenadering inhoudt. Ter verduidelijking hebben we dit hieronder in een grafiek uitgebeeld. Door om de 20 jaar de openbare ruimte te moeten vervangen, moet de gemeente elke keer een basisbedrag financieren. Daarbij komt nog het benodigde beheer en onderhoud. Voor een techniek als zettingsvrij bouwen met een betonvloer is de gemeente aanvankelijk wel meer geld kwijt. Echter, naast regulier beheer en onderhoud komen daar in dezelfde periode geen grote investeringskosten meer bij. De optelsom van de uitgaven (toekomstige waarde) laat zien dat een betonvloer in de totale levensduur goedkoper is. Deze besparing kan de volgende generatie bestuurders aan andere prioriteiten binnen Woerden besteden.

Grafiek 1: Principe levenskostenbenadering

Aanvullende informatie afschrijvingstermijnen

Conform de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) worden investeringen van maatschappelijk nut door de gemeente geactiveerd. Hierbij wordt de uitgave boekhoudkundig gezien als investering beschouwd, in plaats van als kosten. Dit houdt in dat het bedrag onder activa op de balans geplaatst wordt, en jaarlijks afgeschreven wordt, in plaats van het direct volledig als kosten op te nemen.

Voor investeringen zijn verschillende afschrijvingstermijnen van toepassing. In de gemeente Woerden zijn die opgenomen in de Financial Governance notitie. De keuze van de afschrijvingsduur hangt samen met de technische levensduur van een activa. De huidige objecten in de openbare ruimte hebben afschrijvingstermijnen variërend tussen 10 en 40 jaar. In de MOP is een bedrag voor De Kanis gereserveerd (€ 6,5 miljoen). De bijbehorende kapitaallast bedraagt € 511.000. Zie ook tabel 2 in bijlage 2. Deze kapitaallast baseren we op de huidige afschrijvingstermijnen tussen 10-40 jaar.

Het voorstel is om een zettingsvrije wegfundering, inclusief onderheide kabels- en leidingenstrook, toe te passen die meer dan 100 jaar mee gaat. Dit vergt een extra investering van € 3,5 miljoen bovenop het gereserveerde bedrag voor De Kanis. Zou je hiervan de kapitaallasten berekenen volgens de huidige afschrijvingstermijnen dan activeer je de investering te kort. Ofwel de kapitaallasten zijn hoog, namelijk € 200.000. Door de afschrijvingstermijn aan te passen aan de nieuwe technische levensduur kunnen de kapitaallasten lager worden, in dit geval naar € 133.500. Het voorstel is om hier geen 100 jaar van te maken maar te kiezen voor 75 jaar. Dit geldt dan voor wegen, riolering, duikers etc. Er blijven altijd objecten die met enige regelmaat vervangen moeten worden, bijvoorbeeld de mechanische onderdelen van de riolering.

In de prioriteiten voor 2017 is aanvullend € 875.000 opgenomen voor het onderdeel riolering. De kapitaallasten daarvan bedragen € 40.000 euro (uitgaande van een afschrijvingstermijn van 75 jaar). Die worden met ingang van 2018 binnen de huidige meerjarenbegroting (in de rioolrechten) meegenomen.

Met deze vorm van gericht eigendommenbeheer (assetmanagement) kunnen we een belangrijke stap voorwaarts zetten in het realiseren van een lange termijn strategie voor bodemdaling in gemeente Woerden.

Precedentwerking

Het is dus niet zo dat nu overal zettingsvrije constructies worden voorgesteld. Binnen de gemeente Woerden zijn er veel bebouwde gebieden op een slappe ondergrond. Daar zit echter wel differentiatie in. Een zettingsvrije techniek stellen we dan ook alleen voor als de ondergrond echt heel slecht is en de locatie hiervoor geschikt is. Bijvoorbeeld de lintwegen in het buitengebied zijn hiervoor niet geschikt omdat vanwege de zakkende omgeving dit op termijn een soort viaducten of dijklichamen in het landschap worden.

Binnen het MOP is de Slotenbuurt in Zegveld de enige andere plek op hele slappe bodem die de komende jaren op de agenda staat voor reconstructie en waarvoor mogelijk ook een zettingsvrije constructie als beste oplossing uit de levenscyclusanalyse komt. Wij zijn voornemens deze levenscyclusberekeningen uit te voeren en zullen u naar aanleiding daarvan een voorstel voorleggen.

In bovengenoemd voorstel zit dan ook een kaart van de nog resterende gebieden waar mogelijk een zettingsvrije techniek ook een optie is. Dan kunnen we ook een doorkijk geven wat dit betekent voor de financiële begroting op middellange termijn. Zo kunnen we zonder tijdsdruk onderbouwde keuzes voor de toekomst maken.

2. Beslispunt 4: De bij de extra benodigde investering horende afschrijvingstermijn van 75 jaar te verwerken in de aankomende notitie Financial Governance 2017.

In januari ligt de nieuwe notitie Financial Governance voor aan de raad ter besluitvorming. In deze notitie legt de raad vast welke afschrijvingstermijnen voor de verschillende disciplines van het domein openbare ruimte (bruggen, wegen, bomen, duikers etc) gelden. Indien die raad instemt met beslispunt 3 dan verwerken we hierin dat we voor de extra investering voor De Kanis een aangepast afschrijvingstermijn hanteren. Daarmee borgen we dit besluit.

Uitvoering:

Conform het raadsbesluit voeren we het advies uit.

Communicatie:

Het college hecht er waarde aan dat de gemeente de inwoners goed informeren over de voortgang van de reconstructie De Kanis. Dat betekent dat inwoners steeds een aanspreekpunt hebben bij vragen en dat we hier adequaat op reageren.

Daarnaast hecht het college waarde aan een goede samenwerking met stakeholders in dit project. De gemeente informeert en betreft de stakeholders daarom net als inwoners voldoende en op tijd.

Samenhang met eerdere besluitvorming:

- Raadsvoorstel inzake Programmabegroting 2017-2020, geregistreerd onder corsanummer 16R.00581
 - Amendement investering reconstructie De Kanis, vergaderstuk A04 behorend bij gemeenteraad 27 oktober 2016
-

Bijlagen:

- 1) Raadsinformatiebrief, 13 september 2016, geregistreerd onder corsanummer 16R.00564
 - 2) Raadsinformatiebrief, 18 oktober 2016, geregistreerd onder corsanummer 16R.00629
 - 3) Bijlage 3, Projectaanpak reconstructie De Kanis, geregistreerd onder corsanummer 16.023715
-

De indiener: college van burgemeester en wethouders

De secretaris

De burgemeester

drs. M.H.J. van Kruisbergen
MBA

V.J.H. Melkenboer

RAADSINFORMATIEBRIEF

16R.00564

Van : college van burgemeester en wethouders

Datum : 13 september 2016

Portefeuillehouder(s) : wethouder de Weger

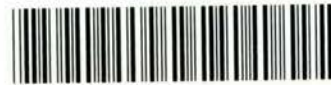
Portefeuille(s) : Openbare ruimte

Contactpersoon : W. Visser

Tel.nr. : 8635

E-mailadres : visser.w@woerden.nl

16R.00564

Onderwerp:

Reconstructie De Kanis

Kennisnemen van:

De voortgang in het proces van de reconstructie De Kanis, pilot van het programma ontwikkeling veengebied (pov) dat zich richt op een structurele aanpak van de bodemdalingsproblematiek in de gemeente Woerden.

Inleiding:

Tijd voor een reconstructie

De openbare ruimte in De Kanis is al enkele jaren nodig aan vervanging toe. De meest recente reconstructie dateert van eind jaren negentig. Lokaal is na 15 jaar alweer een niveauverschil van circa 1 m tussen vloerpeil en wegpeil bereikt. Het waterpeil in de sloot was op gelijk niveau als de naastgelegen weg. Vooruitlopend op de reconstructie is hier al een tijdelijke maatregel getroffen om de permanente water-opstraat situatie op te lossen. Naast wateroverlast is er onder andere ook schade aan straten, stoepen, het rioelstelsel en huisaansluitingen.

Welke stappen zijn al gezet?

Besloten is de reconstructie van De Kanis anders aan te pakken en als 'pilot' te benoemen binnen het programma ontwikkeling veengebied: het moet toekomstbestendiger, financieel slimmer met volop aandacht voor samenwerking en burgerparticipatie. In infobrief 1 en 2 (bijlage 1 en 2) is het proces tot mei 2016 geschetst. Hierin staat ook een groot deel van het participatieproces met de inwoners beschreven.

Iconen definitief ontwerp

In bijlage 3 is het definitief ontwerp opgenomen. De nieuwe inrichting van De Kanis omvat een aantal bijzondere inrichtingsaspecten (iconen). De voorbereidingen voor de technische uitwerking van het ontwerp en de ondergrond zijn alvast in gang gezet. Het aanbestedingsproces van de werkzaamheden start eind september. Dan volgt het engineeringtraject. Naar verwachting starten de werkzaamheden rond de zomer van 2017.

Het college hecht er waarde aan de raadsleden te betrekken bij de pilot Reconstructie De Kanis vanwege de omvang van het project en de verschillende vernieuwende elementen binnen dit project. Deze innovaties leveren weer nieuwe inzichten op die bijdragen aan een structurele aanpak van bodemdaling en verbetering van werkprocessen. In de raadsinformatiebrieven wordt aangegeven hoe de raad hierbij wordt betrokken en geïnformeerd.

Kernboodschap:

In de infobrieven 1 en 2 (bijlage 1 en 2) is het proces tot en met mei 2016 geschetst. In deze raadsinformatiebrief worden een aantal onderwerpen uitgelicht. Enerzijds om te reflecteren op het proces en anderzijds om een aantal vernieuwende elementen voor het voetlicht te brengen. Achtereenvolgens komen de volgende onderwerpen aan bod:

- Participatieproces
- Iconen in het definitief ontwerp
- Kavelpad
- Innovaties
- Financiering

1. Participatieproces

Vanaf de start van het proces heeft de inwonerparticipatie een centrale rol gespeeld naast de zoektocht naar een toekomstbestendige integrale oplossing voor de zettingsproblematiek in buurtschap De Kanis. Onderstaand overzicht geeft de belangrijkste contactmomenten met bewoners weer.

Tabel 1: Participatie Ontwerpfase Reconstructie De Kanis

Periode	Activiteit
Oktober 2014	Bewonersavond De Kanis
Februari 2015	1e Ontwerpatelier
April 2015	2e Ontwerpatelier
Juni 2015	Bewonersavond De Kanis: resultaten en voorleggen dilemma's
Oktober 2015	Straat-schets-sessies met bewoners
December 2015	Bewonersavond VO en infobrief
Juni 2016	Bewonersavonden kavelpad (twee)
Juli 2016	Bewonersavond DO (puntjes op de i) en keuze inrichting park

Om te komen tot een toekomstbestendig definitief ontwerp is sprake geweest van een langere doorlooptijd. Daar tegenover staat dat de mate van betrokkenheid van inwoners groot is. Op de laatste inwonersavonden waren meer dan 80 inwoners aanwezig. In plaats van alleen maar informatie te zenden is er ook vooral met inwoners gediscussieerd, zijn dilemma's voorgelegd en is letterlijk samen aan de tekentafel het idee van het centrale park ontstaan. Daarnaast ontvingen we veel lokale kennis van inwoners en werden ons ook (innovatieve) ideeën aangereikt om nader uit te zoeken.

Nu het proces een andere fase ingaat is het zaak deze betrokkenheid vast te houden. Door het inzetten van een omgevingsmanager, naast de projectleider, is direct en snel contact gewaarborgd. Ook de infobrieven en bewonersavonden blijven vaste elementen in het proces.

2. Iconen in het definitief ontwerp

De Kanis gaat geheel op de schop en dat gaf de mogelijkheid letterlijk buiten de gebaande paden oplossingen te vinden voor een verbetering van de leefomgeving. Een aantal bijzondere iconen zijn:

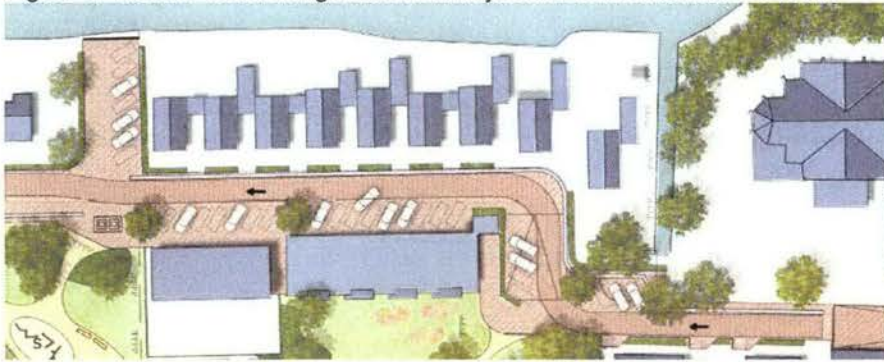
- De nieuwe verbinding tussen het Pastorielaantje en de Leeuwerikstraat
- 'Central Park' De Kanis
- Eénrichtingsverkeer en parkeren
- Kwalitatieve impuls watersysteem
- Nieuwe situering Mijzijde

De nieuwe verbinding tussen het Pastorielaantje en de Leeuwerikstraat

Al langere tijd ligt het terrein achter de kerk braak. Ontwikkelaar Timpaan, eigenaar van de grond, heeft eerder geprobeerd hier woningbouw te realiseren maar door de crisis is dit stil komen te liggen. Timpaan pakte het plan opnieuw op rond dezelfde tijd dat het reconstructieproces startte. Het nieuwe plan omvat een rij geschakelde woningen langs het water en een blokje starterswoningen naast het bestaande appartementencomplex aan het Pastorielaantje. Deze woningen moeten ook ontsloten worden. In het nieuwe inrichtingsplan is ervoor gekozen het bestaande Pastorielaantje tot net voorbij de kerk door te laten lopen en dan af te laten buigen richting de nieuwbouwwoningen. Hierdoor kan een rechtstreekse aansluiting op de Leeuwerikstraat gemaakt worden. In figuur 2 is dit weergegeven. De nieuwbouwwoningen

zijn nog indicatief ingetekend. De ruimtelijke procedures hiervoor verlopen in een apart spoor. Hierover vindt afstemming plaats tussen betrokken actoren.

Figuur 2: Nieuwe aansluiting Pastorielaantje en Leeuwerikstraat De Kanis

'Central Park' De Kanis

Door het verwijderen van een deel van het Pastorielaantje ontstond tijdens de straat-schets-sessies met inwoners het idee voor een centraal park. Om in te kunnen wandelen en spelen maar ook om een groene impuls te geven aan de leefomgeving van De Kanis. Op de meest recente bewonersavond (7 juli 2016) kozen de inwoners voor het ontwerpthema Romantisch (zie figuur 3).

Figuur 3: Romantisch park De Kanis

Eénrichtingsverkeer en parkeren

Een van de problemen in De Kanis is het tekort aan parkeerplaatsen waardoor nu her en der op stoepen en andere ongewenste plaatsen geparkeerd wordt door auto's en busjes. Op verschillende manieren is gezocht naar meer ruimte en andere parkeervormen. Geclusterd parkeren was voor de inwoners geen optie. Er is nu gekozen voor éénrichtingsverkeer in De Kanis, zonder doorsteek door het park. Hier kunnen alleen voetgangers komen.

Door de rijweg te versmallen en te kiezen voor schuinparkeren ontstaat er in sommige straten meer parkeerruimte. In de doodlopende straten kan uiteraard in- en uitgereden worden. Daar waar schuin parkeren vanwege de benodigde draaicirkels niet lukte is gekozen voor langsparkeren.

Momenteel ligt er asfalt in De Kanis, in het nieuwe plan wordt dit vervangen door roodbruine betonklinkers. Met een doorgaande bestratingslijn wordt het voetgangerspad aangeduid. In de weg worden geen stoepanden (hoogteverschil) aangebracht. Fietsers kunnen beide kanten op fietsen. Parkeervakken worden met noppen in de bestrating aangeduid.

Kwalitatieve impuls watersysteem

Op dit moment is de doorstroming van de watergangen in De Kanis niet optimaal. Hierdoor is vaak sprake van stank, een slechte waterafvoer en veel kroos. In het nieuwe plan worden nieuwe duikerverbindingen aangebracht zodat alle vier de watergangen vanaf de oostzijde gevoed worden met water. Daarnaast verdwijnt de bestaande dam in de Kievitstraat. Dit levert extra waterberging op. En in het centrale park worden waar mogelijk natuurvriendelijke oevers aangebracht. De samenwerking met het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden verloopt constructief.

Nieuwe situering Mijzijde

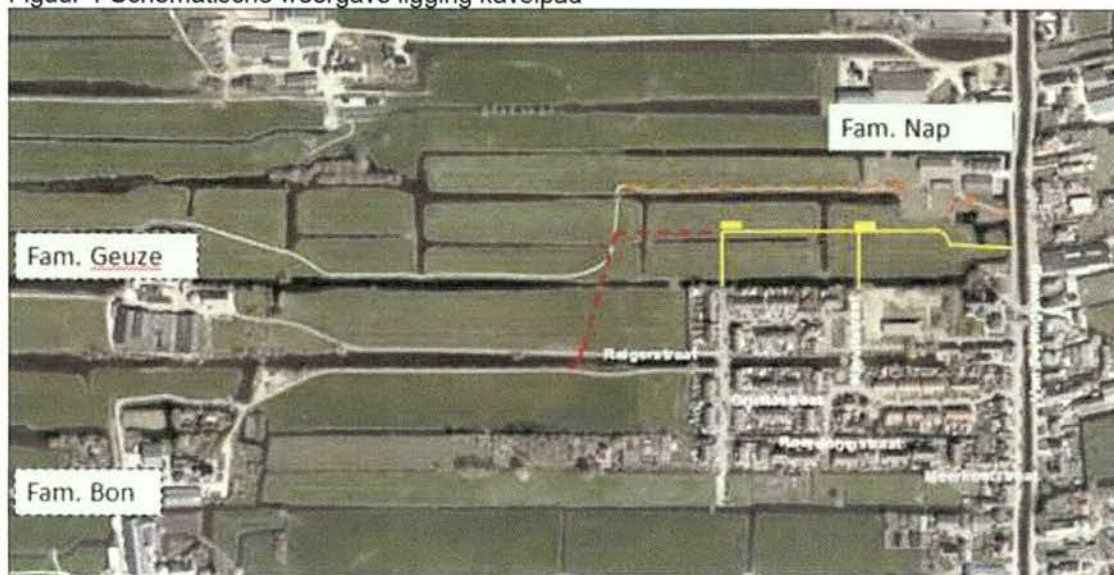
De Mijzijde wordt in het nieuwe plan direct naast de wetering gesitueerd. De parkeerplaatsen komen dan tussen de woningen en de rijweg te liggen. Dit vergroot de veiligheid tijdens het in- en uitstappen. Het zicht op de kruispunten en op tegenliggers op de Mijzijde is hierdoor verbeterd.

3. Kavelpad

Bij de ontwikkeling van De Kanis in de jaren zeventig is de toegang naar de twee erven achter De Kanis niet goed geregeld. Verkeer van en naar deze erven rijdt via de woonstraten van het dorp. Door de toegenomen omvang en frequentie van het agrarisch verkeer ervaren de inwoners van De Kanis veel overlast. Zowel door het getril in huis van de trekkers en dubbele combinaties die langsrijden. Maar ook vanwege de onveilige situaties die dit met zich meebrengt voor de spelende kinderen op straat.

Gemeente Woerden beschouwt de reconstructie als een integrale en toekomstbestendige opgave. Het organiseren van een alternatieve zwaar verkeer route betekent ook dat de nieuwe openbare ruimte niet snel degradeert. Bovendien biedt dit de mogelijkheid het bouwverkeer tijdens de langdurige reconstructiewerkzaamheden (2-3 jaar) om het dorp te leiden. Er is voorzien in een calamiteitenroute tijdens de bouw. In dit kader is na intern overleg dan ook besloten deze "Ja-tenzij" wens, die tijdens de vele bewonersavonden is geuit, te onderzoeken. Figuur 1 toont schematisch de ligging van het kavelpad.

Figuur 1 Schematische weergave ligging kavelpad

(rood+geel=kavelpad, geel= tijdelijk gebruik bouwweg met passeerhavens, oranje= te verwijderen bestaande puinpaden)

Naast een groot aantal voorstanders is er ook een aantal tegenstanders van de weg. Op 15 juni 2016 ontving gemeente Woerden een brief ondertekend door de inwoners van de Leeuwerikstraat en een deel van de Reigerstraat. Deze inwoners grenzen met de achtertuin en/of zijtuin aan de landbouwpercelen waar het kavelpad is gepland. Zij tekenden bezwaar aan tegen de aanleg van dit kavelpad. Dit heeft gemeente Woerden doen besluiten voorafgaand aan de DO-avond van 7 juli twee aparte bijeenkomsten te organiseren om hierover met de inwoners het gesprek aan te gaan. Het was immers niet zozeer een eis van de gemeente dit pad aan te leggen, het was de uitwerking van een breed gedragen inwonerswens.

Op 28 juni 2016 vond het gesprek plaats met de ondertekenaars van de brief. Op 30 juni is een dorpsraad gehouden (voor- en tegenstanders). Het doel van beide avonden was om enerzijds het proces rondom het kavelpad toe te lichten en anderzijds de standpunten en bijbehorende argumenten van beide partijen uit te wisselen en vast te leggen. Dit bood het college de gelegenheid om op basis van argumenten een keuze te maken over het kavelpad.

Alle bezwaren en argumenten overwegende is het college tot het unanieme besluit gekomen dat de aanleg van het kavelpad om De Kanis tot een structurele verbetering van de veiligheid en leefbaarheid van het buurtschap De Kanis leidt. Er is waardering voor de drie ondernemers die hieraan mee willen werken, ook al wordt de gebruik- en beheersituatie voor hen complexer dan nu het geval is. Aan de andere kant levert het voor hen ook gebruiksvoordelen op doordat ze sneller van en naar het eigen erf kunnen.

Tegelijkertijd is er ook begrip voor de inwoners die aangeven dat hierdoor het woonplezier mogelijk afneemt. De afstand tussen de achtertuinen en het kavelpad is echter groter dan 50 m. Het verkeer dat gebruik maakt van het kavelpad is ook verkeer dat past bij het landschapsgebruik. Andere alternatieven voor het kavelpad zijn bekeken maar maken de situatie alleen maar complexer en niet direct goedkoper of beter passend in het landschap.

4. Innovaties

In het kader van het programma ontwikkeling veengebied en de ontwikkelambitie van het team realisatie en beheer is op diverse onderdelen ingezet op innovatie en het verbeteren van werkprocessen. Een aantal van deze ontwikkelingen zijn hieronder toegelicht.

Brede voorverkenning, analyse en bewonersparticipatie (ontwerpateliers)

Door de reconstructie van de gehele openbare ruimte in De Kanis ontstond de mogelijkheid voor een integrale aanpak. Daarbij is ook nadrukkelijk gekeken naar allerlei toekomstige ontwikkelingen en of/hoe deze vertaalt konden worden naar nieuwe inrichtingsvarianten. Zo ver en integraal vooruit kijken, met inwoners, stakeholders en externe deskundigen samen heeft ertoe geleid dat in een vroeg stadium veel kennis is gedeeld. De complexiteit van de opgave lag open op tafel waardoor ook veel beter met elkaar op gelijkwaardig kennisniveau gediscussieerd kon worden over (on)mogelijkheden. Bijvoorbeeld over hoe om te gaan met de zettingsproblematiek en tegen welke maatschappelijk kosten je oploopt. Deze fase is ondersteund door een bijdrage van het ministerie van I&M vanuit het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie. Op de website www.ruimtelijkeadaptatie.nl staat informatie over de aanpak in De Kanis. Binnenkort verschijnt hierop ook een evaluatie van het project.

Levenscycluskosten (LCC) berekeningen

Gemeente Woerden wil structureel anders omgaan met de gevolgen van bodemdaling. Binnen de pilot De Kanis zijn diverse funderingstechnieken voor woonstraten onderzocht. Van zand, tot lichtgewichtmaterialen, betonconstructies en drijvende oplossingen. Voor het eerst is hierbij niet alleen gekeken naar de investeringskosten van de aanleg maar zijn ook de beheer- en onderhoudskosten bepaald. Hieruit kwam duidelijk naar voren dat met een grotere investering aan de voorzijde de gemeente veel geld kan uitsparen. Naast deze forse besparing levert dit voor de inwoners ook veel minder overlast op en langer behoud van een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving. Minder schade en calamiteiten betekent ook minder beheer en onderhoud en dus een ontlasting van de beheerders en ambtelijke ondersteuning.

Toekomstbestendige techniek (betonvloer op palen) toepassen

De resultaten van de levenscycluskostenberekening heeft het college doen besluiten om in het kader van de pilot Kanis te investeren in een betonvloer op palen. Deze zettingsvrije constructie is te vergelijken met een fundering onder een woning. De ruimte tussen de perceelgrenzen wordt onderheid. Daarop wordt een betonvloer gestort. Op deze vloer komt puingranulaat en daarboven de klinkerbestrating van de weg. Naast de betonvloer wordt een prefab kabelgoot van 2,5 m aangelegd. Deze kabelgoot ligt lager dan de weg zodat de kabels vorstvrij liggen. De kabelgoot is ook onderheid. Alles wat in de weg ligt zakt niet meer. Hiermee wordt niet alleen de levensduur van de wegconstructie verlengd maar ook de levensduur van rioolbuizen, de kabels en de gas- en waterleidingen. Deze constructie kan minstens 100 jaar mee.

Om de overgang naar de tuinen en het tuinpad (met daarin de huisaansluitingen) goed te regelen wordt EPS (lichtgewichtmateriaal) toegepast. In figuur 3 is dit schematisch weergegeven.

Figuur 3: Schematische weergave van de betonvloer met EPS langs de voortuin en onder het tuinpad

Als nadeel kan ervaren worden dat door een dergelijke constructie er een mate van inflexibiliteit wordt ingebouwd. Dit vraagstuk is meegenomen in de overweging. Er is echter voldoende ruimte in de kabel- en leidingenstrook aanwezig om in te spelen op toekomstige ontwikkelingen. Het is ook toegankelijk, er komt geen betonplaat bovenop. Daarnaast wordt niet verwacht dat bij eventuele wijkvernieuwing het stratenplan op de kop gaat. De Kanis is al landschappelijk ingepast, verwacht wordt dat deze structuur gehandhaafd blijft. Mocht er ooit sprake zijn van uitbreiding dan vormt een betonconstructie daarvoor ook geen belemmering

Proces kabels en leidingen: vooraf projectovereenstemmingen opstellen

Een van de grootste risico's (tijd en geld), ergernissen (bij alle betrokken partijen) en onbegrip bij civiele werken vormt het proces met de vervanging van kabels en leidingen. Dat de gemeente dit proces niet directief kan aansturen is bij veel mensen onbekend. De wetgeving bepaalt dat de afzonderlijke nutspartijen in grote mate zelf mogen bepalen hoe en wanneer zij gebruik mogen maken van de openbare ruimte. Het stroomlijnen van al deze individuele belangen en processen is complex en er hoeft maar iets tijdens de werkzaamheden buiten te gebeuren of het hele werk ligt vanwege wettelijke of interne procedures weer lange tijd stil. Dit is niet alleen in gemeente Woerden het geval. Alle gemeenten worstelen hiermee.

Gemeente Woerden heeft besloten de aanpak die gehanteerd wordt binnen Rijkswaterstaat en provincie Zuid-Holland toe te passen. Nog niet veel gemeenten hebben deze stap gezet waardoor gemeente Woerden voorbeeld kan zijn. De kern is dat partijen vooraf de verwachtingen gedurende het werkproces met elkaar afstemmen en bespreken hoe omgegaan wordt met scopewijzigingen. Dit wordt vastgelegd in een zogeheten POS (projectovereenstemming). Rijkswaterstaat en provincie Zuid-Holland hebben hier goede ervaringen mee.

IPM-model en bouwteamconstructie

Voor het pilotproject Reconstructie De Kanis wordt binnen de organisatie van gemeente Woerden het Integraal Projectmanagement volgens het IPM-model uitgevoerd. Hierin worden vijf managementrollen onderscheiden (projectmanager, manager projectbeheersing, contractmanager, omgevingsmanager en technisch manager). De ambitie die hieraan ten grondslag ligt is het verhogen van het rendement, een duidelijke rolverdeling en een betere sturing in de organisatie en bemensing voor dit 'grote project' voor gemeente Woerden. Deze uniformiteit en standaardisatie is noodzakelijk voor:

- een efficiënte inzet en uitwisseling van interne en externe medewerkers over de grenzen van afdelingen en diensten heen;
- een beheerste aansturing (planning, financiën, overlast) van het project De Kanis;
- een uniforme, professionele wijze van optreden richting interne en externe stakeholders, ook na wegvallen of vervangen van rollen.

Via een voorselectie wordt een aannemer geselecteerd. Samen met deze aannemer wordt een bouwteam geformeerd. In dit bouwteam werken gemeente, de aannemer en een ingenieursbureau samen aan de engineering van de werkzaamheden. Doel is vooraf alle risico's en kansen samen te onderzoeken en oplossingen in het ontwerp te integreren zodat de kans op problemen, overlast en vertraging (en daaruit voortvloeiend meerwerk) tijdens de uitvoering zo beperkt mogelijk wordt.

Grondwatermodel

Eerder heeft de vakgroep bodemdaling van de Universiteit Utrecht en Deltares bodemonderzoek gedaan in het gebied (Zegveld, Kamerik, De Kanis, en Kockengen). Naar aanleiding daarvan is de samenwerking (ook met HDSR erbij) ontstaan voor een permanent grondwatermeetnet in De Kanis. Een belangrijk uitgangspunt bij de engineering van de reconstructie is namelijk de grondwaterstand in relatie tot een goed functionerende waterhuishouding. Onder andere voor de afwatering, het voorkomen van schade aan houten palen bij te lage grondwaterstanden of te hoge grondwaterstanden waardoor overlast ontstaat. Doel is vooraf de grondwaterstanden in De Kanis te meten en te modelleren. Dan kunnen we goed in beeld brengen wat het effect van ingrepen in de grond is op de grondwaterstanden. Daarnaast gaan we ook de lange termijn effecten (bijvoorbeeld over 20 en 50 jaar) laten berekenen van meer neerslag in de omliggende polder of juist droogte. Zo kunnen er tijdig maatregelen getroffen worden indien nodig. De vakgroep bodemdaling gebruikt deze kennis weer voor wetenschappelijke analyses en kruisbestuiving met andere projecten in Nederland en andere deltagebieden in de wereld.

5. Financiering

Het definitief ontwerp betreft de inrichting van de bovengrond. Voor de inrichting van het ondergrond wordt in het kader van de pilot voorlopig uitgegaan van het realiseren van een betonvloer op palen. Deze robuuste techniek zorgt ervoor dat de komende 100 jaar de weg, en alle daarin gelegen kabels en leidingen, niet zakt. Dit levert een enorme besparing op voor beheer en onderhoud.

De kosten voor de aanleg van het kavelpad maken onderdeel uit van de totale kostenraming van de reconstructie van De Kanis. Hiervoor wordt geen extra budget aangevraagd. In de MOP 2016-2019 is een bedrag voor de reconstructie De Kanis gereserveerd (totaal € 6.520.000,=). Dit bedrag is gebaseerd op de gangbare ophogetechniek die tot nu toe in gemeente Woerden wordt toegepast (bims).

Voor de aanleg van de betonvloer op palen is een forse extra investering nodig (totaal € 10.020.000,=). Hierbij is voor het extra benodigd budget (= € 3.500.000,=) de verbinding gelegd tussen de toe te passen toekomstbestendige techniek en een langere afschrijvingstermijn (75 jaar). Vooralsnog is er geen dekking voor de toename van de kapitaallasten van dit extra benodigd budget (€ 133.500,=).

In de begrotingsvergadering in oktober wordt de raad gevraagd een besluit te nemen over deze lange termijn investering. Indien de raad hier niet voor kiest dan is de terugvaloptie dat de gebruikelijke ophogetechniek wordt toegepast.

Voor de terugvaloptie geldt dat de aanleg van het nieuwe kavelpad ook relevant is. Het voordeel is dan nog groter, met name voor gemeente Woerden, omdat een constructie van bims minder draagkracht heeft en het zware verkeer voor een snellere degeneratie van de woonstraten zorgt. Er zal sneller beheer en onderhoud plaats gaan vinden. In het aanbestedingstraject wordt rekening gehouden met de besluitvorming in oktober. Zo wordt voorkomen dat halverwege het aanbestedingsproces moet worden afgebroken.

Vervolg:

Reconstructie De Kanis

De voorselectie start eind september 2016 en na de begrotingsbehandeling in oktober kan een aannemer worden geselecteerd. Daarna volgt de engineering. De verwachting is dat rond de zomer 2017 de voorbereidende uitvoeringswerkzaamheden zijn opgestart.

Informeren Gemeenteraad

De gemeenteraad wordt door het college middels raadsinformatiebrieven op de hoogte gehouden van de voortgang in het proces.

Bijlagen:

1. Infobrief 1, december 2015, geregistreerd onder corsanummer 16.019562
2. Infobrief 2, mei 2016, geregistreerd onder corsanummer 16.019563
3. Definitief ontwerp Reconstructie De Kanis, geregistreerd onder corsanummer 16i.04059

De secretaris

drs. M.H.J. van Kruisbergen MBA

De burgemeester

V.J.H. Molkenboer

RAADSINFORMATIEBRIEF
16R.00629

Van : college van burgemeester en wethouders

Datum : 18 oktober 2016

Portefeuillehouder(s) : wethouder de Weger

Portefeuille(s) : Openbare ruimte

Contactpersoon : W. Visser

Tel.nr. : 8635

E-mailadres : visser.w@woerden.nl

16R.00629

Onderwerp:

Reconstructie De Kanis: onderbouwing financiering

Kennisnemen van:

De financiële onderbouwing van de reconstructie De Kanis, pilot van het programma ontwikkeling veengebied (pov) dat zich richt op een structurele aanpak van de bodemdalingsproblematiek in de gemeente Woerden.

Inleiding:

Duurzaam omgaan met bodemdaling

De gemeente Woerden ligt voor > 80 % op een dik veen- en kleipakket (> 5 m) dat zeer gevoelig is voor bodemdaling. De wegen in het buitengebied, bedrijventerreinen, de kleine kernen en enkele woonwijken binnen de gemeente hebben last van zetting, krimp en oxidatie van de bodem. Dit leidt onder andere tot schade aan wegen, bruggen en rioleringen. Inwoners en ondernemers ervaren in toenemende mate hinder van wateroverlast en voortdurende zettingen (o.a. scheurvorming) rondom eigen woning en straat. Deze schade en overlast neemt naar verwachting alleen maar toe door de klimaatverandering.

Het programma ontwikkeling veengebied (pov) van gemeente Woerden richt zich op een integrale en structurele aanpak van deze bodemdalingsproblematiek. Er is gekozen voor een aanpak langs vier speerpunten: zorgdragen voor de openbare ruimte, stimuleren biobased economy, borgen landschappelijke kwaliteit en omgevingsbewust werken. Tegelijk is ook gekozen voor een praktijkgerichte aanpak: vanuit concrete vraagstukken onderzoeken of er ook betere en slimmere oplossingen zijn. Om daarmee vanuit de pilots ook direct verbetermogelijkheden te kunnen herkennen en eventueel door te voeren. Deze innovaties vormen bouwstenen in een nog te vast te stellen breed gedragen visie over bodemdaling en een toekomstbestendige inrichting van de veengebieden. Deze aanpak wordt door andere gemeenten, waterschappen en provincies uit het 'slappe bodem' netwerk als kracht gezien en ook als voorbeeld gesteld, onder andere in het landelijk Kennisprogramma Veenbodemdaling.

De aanpak van bodemdaling vraagt om gebiedsgericht maatwerk. De Kanis was hoognodig toe aan een reconstructie van het openbaar gebied. De gevolgen van bodemdaling zorgen voor veel overlast en een verpauperd straatbeeld in dit buurtschap. De Kanis is vanwege de urgentie en de omvang binnen de pov benoemd als pilot binnen het speerpunt zorgdragen voor de openbare ruimte. En wel op het vlak van innovatie bij participatie, de aanleg, het beheer en onderhoud en financiering van de openbare ruimte.

R&B van 'op orde' naar 'in control'.

De hoge beheer- en onderhoudskosten binnen gemeente Woerden staan al een aantal jaren hoog op de bestuurlijke en organisatorische agenda. Het college, de raad en het team R&B zetten zich gezamenlijk in

om de benodigde inzichten en grip op deze kosten te vergroten. De komende periode wil het team R&B doorgroeien van 'op orde' naar 'in control'. Eén van de fundamenteën voor dit traject is financiële innovatie om structureel anders omgaan met de gevolgen van de bodemdaling, één van de grootste veroorzakers van de hoge kosten.

In het kader van de pilot is in de voorbereiding voor De Kanis een levenscycluskostenberekening uitgevoerd. Van verschillende typen ophogtechnieken zijn de investeringskosten en de beheer en onderhoudskosten berekend. Hieruit komt naar voren dat een hogere investering aan de voorzijde op lange termijn veel geld uitspaart voor de gemeente.

Investeren in lange termijn perspectief

Door de inzichten die de levenscycluskostenanalyse opleverde heeft het college haar voorkeur uitgesproken om voor de inrichting van het ondergrond van De Kanis uit te gaan van het realiseren van een betonvloer op palen. Deze robuuste techniek zorgt ervoor dat de komende 100 jaar de weg, en alle daarin gelegen kabels en leidingen, niet zakt. Dit levert zoals gezegd een enorme besparing op voor beheer en onderhoud waarmee het team R&B een volgende stap kan zetten richting een organisatie 'in control'.

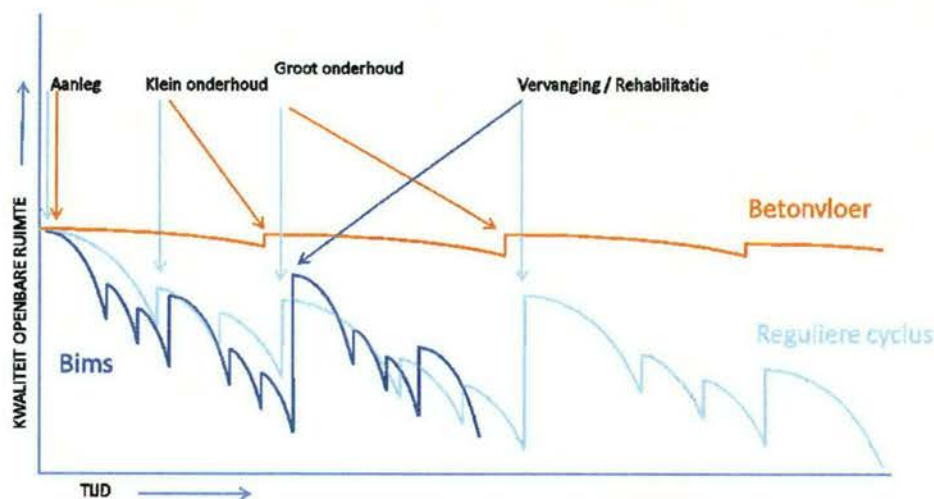
In voorliggende raadsinformatiebrief wordt een nadere onderbouwing gegeven van de financiering van de reconstructie De Kanis.

Kernboodschap:

Technische kwaliteit openbare ruimte

In onderstaande grafiek (zie figuur 1) is de onderhoudscyclus van de producten in de openbare ruimte weergegeven met de daarbij behorende onderhoudsvormen. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar het MOP 2016-2019 (corsanr. 16.000354). In de grafiek zijn drie kleuren te onderscheiden:

- **Lichtblauw:** deze lijn geeft een reguliere cyclus weer op een stevige ondergrond. Met enige regelmaat moet onderhoud gepleegd worden en pas na lange tijd vindt er een keer vervanging van de openbare ruimte plaats.
- **Donkerblauw (Bims, lavagesteente):** deze lijn geeft de cyclus weer van de openbare ruimte in de slecht draagkrachtige veengebieden in gemeente Woerden. Veel eerder dan in een reguliere cyclus vindt al weer onderhoud en vervanging plaats. Vaak wordt het aanvankelijke kwaliteitsniveau ook niet meer gehaald. Deze lijn is representatief voor hoe er tot nu toe omgegaan werd met investeringen in de openbare ruimte op de slappe ondergrond. In feite is sprake van een bodemloze put aangezien de bodemdaling niet stopt en er nog minstens 5-8 m veendikte aanwezig is in het buitengebied.
- **Oranje:** In oranje is het effect van een betonvloer weergegeven zoals voorgesteld bij de reconstructie De Kanis. De openbare ruimte, inclusief de daarin liggende nutsvoorzieningen zakken niet meer omdat ze zijn gefundeerd op de stevige zandlaag. Er zal nog wel licht onderhoud gepleegd moeten worden (bv onkruid) maar de repeterende vervangingscyclus wordt doorbroken.

Figuur 1: Keten van onderhoud bij verschillende ondergrond en technieken

Levenscycluskosten (LCC)

Een belangrijke stap in het lange termijn denken is om naast de investeringskosten bij ingrepen in de openbare ruimte ook de cyclus van beheer & onderhoud mee te laten wegen in de besluitvorming. Zowel voor bestaand bebouwd gebied als bij nieuwbouwprojecten op de kwetsbare veengronden. De vervangingscyclus van de openbare ruimte ligt hier namelijk veel hoger dan op de stevige oeverwal. Zo gaan de in Woerden gebruikelijk toegepaste lichtgewichtmaterialen (bv. bims) vaak maar 20 jaar mee terwijl er ook bewezen (vaak duurdere) technieken zijn die meer dan 100 jaar meegaan. Niet alleen de fundering van de weg en de weg zelf gaan dan veel langer mee, maar ook de daarin liggende kabels en leidingen en rioolbuizen en pompen. De beheer en onderhoudskosten bij lichtgewichtmaterialen liggen over de hele levenscyclus vele malen hoger dan de éénmalige investeringskosten voor de duurdere techniek.

In de voorbereidingsfase zijn de levenscycluskosten voor een aantal technieken uitgerekend. Er is daarbij voor bims een vervangingscyclus van 20 jaar aangehouden. Experts geven aan dat een betonvloer meer dan 100 jaar mee kan maar voor de berekening is rekening gehouden met een cyclus van 100 jaar. In tabel 1 is het resultaat van de LCC-berekening weergegeven.

In de onderste rij staat wat de totale kosten zijn over een periode van 100 jaar. Vaak wordt bij levenscycluskosten gesproken over een netto contante waarde. Dan is het benodigde bedrag (in dit geval over een periode van 100 jaar) teruggerekend naar wat er nu in de spreekwoordelijke spaarpot gestopt zou moeten worden om al deze kosten te kunnen betalen. In gemeente Woerden wordt echter niet gespaard maar wordt voor investeringen elke keer het benodigde bedrag geleend. In de tabel is daarom het bedrag genoemd van de optelsom van alle investeringen in de tijd (=toekomstige waarde ofwel future value).

Het blijkt dat er een besparing van circa € 30 miljoen mogelijk is door een eenmalige investering van € 3,5 miljoen aan de voorzijde te doen (zie aanlegkosten). Naast deze forse besparing levert dit voor de inwoners over deze periode ook veel minder overlast op en langer behoud van een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving. Minder schade en calamiteiten betekent ook minder beheer en onderhoud en dus een ontlasting van de beheerders en ambtelijke ondersteuning.

Tabel 1: Resultaat levenscycluskostenberekening reconstructie De Kanis

	BIMS	Betonvloer	Vershil
Aanlegkosten	€ 6.520.000	€ 10.020.000.	€ 3.500.000
Kapitaallasten	€ 511.000	€ 689.000	€ 133.500
Future Value (LCC)	€ 48 milj.	€ 18 milj.	€ 30 milj.

Financiering

In de MOP 2016-2019 is een bedrag voor de reconstructie De Kanis gereserveerd (zie tabel 2). Het bedrag bevat alle benodigde kosten voor de reconstructie van de openbare ruimte. Dit bedrag is gebaseerd op de gangbare ophogtechniek (bims) en afschrijvingstermijnen die tot nu in gemeente Woerden wordt toegepast. Onderaan de tabel zijn de totale kapitaallasten voor dit bedrag weergegeven met daaronder een uitsplitsing naar de dekking.

Tabel 2: Budget standaard reconstructie De Kanis MOP 2016-2019

Kanis, standaard openbare ruimte (MOP) (FCL 7.210.03.19 / ECL 6178)		afschrijving	totaal
Investeringsbudget vervanging verharding	wegen	25	€ 2.250.000
Inhalen achterstanden verharding	wegen	20	€ 2.770.000
Gevolginvest.achterstand verharding	rioolheffing	40	€ 1.500.000
Totaal investering			€ 6.520.000
Kapitaallasten			€ 511.000
- uit rioolheffing			€ 94.000
- uit wegen			€ 417.000

Voor de aanleg van de betonvloer op palen is een extra investering nodig. (zie tabel 3). Tot nu toe werd bij het financieren van reconstructies niet verder gekeken dan de afschrijving van de verharding. Er werd niet gekeken naar de afschrijving van de fundering. Nu zijn we (ook bijv. bij riolering, wagenpark etc.) steeds meer bezig met asset management, om slimmer om te gaan met de financiering van investeringen. De huidige begrotingstechniek is daar nog niet op ingesteld. Nieuwe technieken leiden tot andere afschrijvingstermijnen. In het kader van de pilot De Kanis is nu voor het extra benodigd budget (dus de € 3,5 milj.) de verbinding gelegd tussen de toe te passen toekomstbestendige techniek (betonvloer) en een langere afschrijvingstermijn. In overleg met het team financiën van gemeente Woerden is er bewust voor gekozen de afschrijvingstermijn niet op de technische levensduur af te stemmen (>100 jaar) maar hier uit te gaan van een boekhoudkundig acceptabele termijn van 75 jaar.

Onderaan de tabel zijn de totale kapitaallasten voor dit bedrag weergegeven. In het rood is de extra kapitaallast weergegeven die nodig is voor de financiering van de betonvloer (zie ook tabel 1). Het extra benodigd bedrag van € 133.500 zal dan gedekt moeten worden vanuit wegen. De overige extra kosten worden gefinancierd uit de rioolheffing maar dit kan binnen de huidige tarieven worden opgevangen.

Bij de keuze voor een betonvloer vallen de kapitaallasten deels na 25 en 40 jaar vrij (€ 511.000) en deels na 75 jaar (€ 133.500). Immers de investering van € 511.000 is ook in 'beton gegoten'. Dit in tegenstelling tot de kapitaallasten die horen bij een keuze voor de reguliere methode. Die blijven terugkomen, ook na 40, 75 of 100 jaar.

Tabel 3: Budget pilot reconstructie De Kanis

Pilot (betonvloer)		afschrijving	totaal
KanIs, standaard openbare ruimte (MOP, zie tabel 1)			€ 6.520.000
Extra uit verharding		75	€ 2.625.000
Extra uit riolering (binnen huidige tarieven)		75	€ 875.000
Totaal investering			€ 10.020.000
Kapitaallasten			€ 689.000
KanIs. Standaard openbare ruimte (MOP, zie tabel 1)			€ 511.000
Extra uit wegen			€ 133.500
Extra uit rioolheffing (binnen huidige tarieven)			€ 44.500

Voor de volledigheid: indien de raad niet voor een betonconstructie kiest dan is de terugvaloptie dat de gebruikelijke ophogetechniek (bims) wordt toegepast. Hier is voldoende budget voor beschikbaar (tabel 2).

Kavelpad De Kanis

In de raadsinformatiebrief van 13 september 2016 (zie bijlage 1) is ook een toelichting gegeven op het afwegingsproces rondom het kavelpad. De kosten voor de aanleg van het kavelpad maken onderdeel uit van de totale kostenraming van de reconstructie van De Kanis (reguliere methode en methode betonvloer). Hiervoor wordt geen extra budget aangevraagd.

Participatieproces in De Kanis

Direct vanaf de start van het proces (eind 2014) is met bewoners gesproken over het onderzoek naar verschillende technieken om De Kanis toekomstbestendig te reconstrueren, inclusief de levenscycluskosten daarvan. De optie betonvloer is door de inwoners van De Kanis omarmd omdat zij na jarenlange wateroverlast graag een permanente oplossing willen. Door gemeente Woerden is telkens gecommuniceerd dat de uiteindelijke keuze hiervoor bij de raad ligt. Vandaar dat ook niet eerder gestart is met de uitvoering van de werkzaamheden.

Experimenteren of innoveren in Woerden?

Gemeente Woerden is niet de enige gemeente die kampt met de gevolgen van bodemdaling. In heel westelijk Nederland speelt deze problematiek, van Friesland tot Zuid-Holland. Gemeenten op slappe grond hebben met elkaar een netwerk opgericht om kennis te delen en ook het onderwerp bij de regionale en landelijke politiek te agenderen. Dit netwerk, het Platform Slappe Bodem, is het tot tweemaal toe gelukt extra geld vanuit algemene middelen voor deze problematiek toegekend te krijgen. Dit is echter niet genoeg. Er is behoefte aan structureel andere keuzes voor zowel het bestaand stedelijke gebied als ook het buitengebied (de kleine kernen met bijbehorende infrastructuur en de landbouw en natuurgebieden).

Gemeente Woerden is lid van dit netwerk en is sinds een aantal jaren ook onderdeel van de bestuurlijke en ambtelijke kerngroep. Er is de afgelopen jaren veel bereikt in de aandacht dat het onderwerp bodemdaling krijgt: het staat hoog op de agenda bij gemeentes, waterschappen en provincies. Ook aan de betrokkenheid van de ministeries van Infrastructuur en Milieu en Economische Zaken wordt gewerkt. Mede ook in het licht van de komende verkiezingen.

Naast aandacht voor de problematiek haalt gemeente Woerden ook kennis uit het netwerk. In het concrete voorbeeld van De Kanis is het concept van de betonvloer bij een reconstructie niet een nieuw, niet bewezen experiment. Gemeente Diemen legde rond 1930 al een dergelijke constructie aan. Gemeente Krimpenerwaard past deze techniek momenteel toe bij een reconstructie in een woonwijk. De kennis en ervaring die hier wordt opgedaan is in de voorbereiding gebruikt voor De Kanis. Er hebben projectbezoeken plaatsgevonden om gevoel te krijgen bij de techniek en de impact die dit heeft op de omgeving en er is regelmatig overleg met de betrokken bestuurder, de interne projectleider en de experts.

Innovatie is vaak niet zozeer een revolutionair nieuw idee maar ook het doorbouwen op een bestaand concept. Voor De Kanis geldt dat de innovatie zit in de wijze van financieren van de betonconstructie. Door de afschrijvingstermijn aan te passen aan de techniek die wordt toegepast verandert het financiële plaatje. Juist deze innovatie kan, als de raad hiervoor kiest, ook weer een bron van inspiratie zijn voor andere gemeenten om ook voor een lange termijn oplossing te kiezen. En wellicht wordt er dan weer nieuwe kennis aan het concept toegevoegd waar Woerden weer van kan leren.

Vervolg:

Begrotingsbehandeling raad

In de komende weken is de raad de besluitvorming rondom de begroting voor 2017 aan het afronden.

Verdiepingslagen

Lopende dit project vinden nog verdiepingsslagen plaats over technische oplossingen, financiering en omgaan met klimaatverandering en de relatie met bodemdaling. Graag gaan we hierover met de raad in discussie. Naar verwachting vindt dit plaats in april 2017.

Bijlagen:

1. Raadsinformatiebrief, geregistreerd onder corsanummer 16R.00564
-

De secretaris

b/a

drs. M.H.J. van Kruijsbergen MBA

De burgemeester

V.J.H. Molkenboer

Projectaanpak Reconstructie De Kanis

1 De begrenzing, doelen en het eindresultaat van het project

Het betreft een duurzame reconstructie van De Kanis: de dorpsstraten vanaf de Mijzijde tot en met de Reigerstraat en Mijzijde nummer 114 tot 40 meter ten noorden van de kerk (zie afbeelding 1).

Afbeelding 1: begrenzing Reconstructie De Kanis

Hieronder volgt een beschrijving van de doelstelling en de bijbehorende gestelde doelen van het project. Voor de duidelijkheid: deze doelen zijn afgesteld op de intentie om een betonvloer aan te leggen. Indien de raad besluit het investeringsvoorstel niet te autoriseren dan dienen onderdelen van deze doelstellingen aangepast worden.

Voor het project reconstructie De Kanis zijn de volgende doelen vastgesteld:

- Er wordt voorzien in een zettingsvrije constructie in de ondergrond waarmee de beheer- en onderhoudskosten in de toekomst aanzienlijk dalen;
- De kwaliteit van de openbare ruimte (fysiek, gedrag, veiligheid, functie) in het dorp neemt toe. De bewoners zijn daardoor blij met en trots op het resultaat.

Het project is succesvol gerealiseerd als de volgende resultaten zijn gerealiseerd:

- De openbare ruimte is zettingsvrij, minimaal de komende 75 jaar is geen groot onderhoud aan de ondergrondse constructie nodig;
- Er is een gescheiden afvalwatersysteem: het hemelwater (HWA) wordt gescheiden afgevoerd van de vuilwaterafvoer (DWA);
- Het functioneren van het vrij verval DWA van de woningen en de openbare ruimte is geborgd;
- Er is een evenwichtsconstructie voor de huisaansluitingen aangebracht waardoor ook deze minder snel zakken dan voorheen;
- De waterkwaliteit gaat door het verbeteren van de doorstroming en inrichting omhoog;
- De hoogwatervoorziening in verband met de houten funderingen onder de woningen is volledig intact gebleven;
- De peilbuizen zijn geplaatst voor de werkzaamheden, en blijven na de werkzaamheden functioneren om het grondwaterniveau te registreren;
- De kabels en leidingen zijn gerealiseerd met een voldoende diepteligging en afdoende dekking;
- Er is een parkje aangelegd centraal in de Kanis;
- Er is voldoende parkeerruimte voor inwoners en bezoekers van bewoners en de kerk;

Bijlage 3 Raadsvoorstel 16R.00693

- Het zware landbouwverkeer rijdt niet meer door de woonstraten;
- De inwoners zijn tevreden en trots over het eindresultaat.

2 Afbakening

Het project beperkt zich tot de openbare ruimte binnen de gedefinieerde werkgrenzen in dit projectplan. Het aanpakken van particuliere voor/achtertuinten valt buiten het project. Particulieren zijn zelf verantwoordelijk voor het opknappen van de tuinen. Dit is exclusief de strook van 2m EPS ten behoeve van de overgang voortuin/openbaar gebied en de EPS strook (van weg naar voordeur) om de ligging van de huisaansluitingen te borgen. In de engineeringfase kan wel meegedacht worden welke oplossingsrichtingen er zijn, maar het is aan de inwoners zelf hier uitvoering aan te geven. Dit kan individueel of in gezamenlijk verband (per bouwblok, straat of dorp).

3 (Technische) Uitgangspunten en randvoorwaarden en wet & regelgeving

Uitgangspunten en randvoorwaarden:

- Meerjaren Onderhoudsplan Realisatie en Beheer 2016-2019 (MOP);
- Vastgestelde Definitieve Ontwerp Inrichting (d.d. 9 september 2016)
- Oplegnotitie Onderzoeken en Beleid (Rodewijk Ingenieursbureau d.d. 27 mei 2016)
- Knelpuntenkaart Onderzoeken en Beleid (Rodewijk Ingenieursbureau d.d. 27 mei 2016)
- CROW-richtlijnen;
- Overeenkomst Timpaan Nieuwbouw (in voorbereiding)
- Overeenkomst Kavelpad/Bouwweg (in voorbereiding)
- Risico & Kansendossier (Grontmij, 25 januari 2016)
- Memo aanbestedingsregels Woerden (26 januari 2016)
- AVOI, VTA's (verzoek tot aanpassing) en POS (projectovereenstemming) nutsleveranciers (in voorbereiding)
- Keur HDSR

Wet- en regelgeving:

- Van toepassing zijnde geldende wetten en beleidsregels;
- De maatregelen die uit het technisch ontwerp volgen, stemmen we af met de verschillende stakeholders (disciplines).

4 Relatie met andere projecten en relevante documenten

Dit project komt voort uit de planning van het Meerjaren Onderhoudsplan Openbare Ruimte 2016-2019 van gemeente Woerden. Dit project heeft een relatie met het Programma Ontwikkeling Veengebied. Het project de Kanis wordt Europees (niet-openbaar) met voorselectie in de markt gezet. Er is een DO inrichtingsplan gemaakt van zowel De Kanis als de aansluitende delen van de Mijzijde en de Van Teylingenweg. De reconstructie van deze delen zijn twee aparte projecten na de reconstructie in De Kanis separaat worden opgepakt. Hoe de contractvorm voor deze beide projecten wordt, is nog nader te bepalen.

Daarnaast start een proces rondom de agrologistiek op de Van Teylingenweg. Dit proces heeft geen invloed op de reconstructie van De Kanis.

5 Contractvorm en voorwaarden

Een goede voorbereiding bij civiele projecten is van groot belang. In verband met de besluitvorming over de gewenste extra investering besloten we eerst met de inwoners toe te werken naar een DO voor de bovengrondse inrichting waarmee ook het proces met de nutsbedrijven gestart kon worden. De engineering van de ondergrond is de komende stap in het proces waarna de uitvoering volgt.

In het voortraject is uitgebreid met de inkoopmanager, externe expertise en eigen kennis nagedacht over een passende contractvorm. Onderwerpen van discussie waren natuurlijk risicobeheersing maar ook verantwoordelijkheid. Wie gaat over de gemaakte keuzes in het project en wie is verantwoordelijk als er iets misgaat?. Omdat je als gemeente hoe dan ook verantwoordelijk blijft voor het eindproduct is mede in het licht van de pilot en ook het lerend vermogen geconcludeerd dat het gehele project aan de markt overlaten niet de beste optie is. Risico's horen te liggen bij de partij die deze het beste kan beheersen.

We besloten om het project in bouwteamverband te realiseren op basis van een overeenkomst onder de UAV-GC 2005 (functioneel specificeren). In het bouwteamverband nemen het projectteam van de gemeente en projectteam van de aannemer deel. Na gunning optimaliseren we samen het inschrijvingsontwerp in termen van planning, detaillering en kostenbeheersing. De motivatie hierbij is dat:

- We willen samenwerken met de aannemer, om in deze werkvorm optimaal over en weer kennis te delen en ervaringen te bundelen;
- er al een uitgebreid proces heeft plaatsgevonden met de bewoners;
- we de wens hebben het ontwerp gezamenlijk met de aannemer tot een gedegen eindresultaat te brengen waarbij ook sprake is van gedeelde verantwoordelijkheid;;
- te borgen dat risico's, met name in relatie tot overlast, hinder en raakvlakken omtrent kabel- en leidingen, vooraf integraal geanalyseerd en goed beheerst worden. ;
- op deze wijze samenwerkingsgericht het project tot een succes af te ronden is binnen de beschikbaar gestelde budgetten.

Het bouwteam richten we in op basis van betrokkenheid en samenwerking tijdens ontwerp- en uitvoeringsfase. Deze samenwerking heeft als doel de voorbereiding van het project zodanig te doen verlopen dat dit resulteert in een voor de gemeente, eindbeheerders, nuts-eigenaren en niet in de laatste plaats de inwoners van De Kanis een aanvaardbaar (met name ondergronds) ontwerp.

Van de aannemer wordt in het bouwteam een proactieve en communicatief open houding verwacht gedurende het proces tot en met oplevering. Daarbij zal de aannemer op basis van de vraagspecificatie de gehele engineering uitvoeren, en in een zo vroeg mogelijke fase met verbetervoorstellen komen ten behoeve van optimalisatie van planning en/of het budget.

Gemeente Woerden geeft leiding aan het bouwteam. De aannemer mag daarom van ons het volgende verwachten:

- het tijdig kenbaar maken van wensen en verlangens ter zake van het project;
- het beoordelen van in het bouwteam voorgestelde plannen en begrotingen;
- het tijdig nemen van beslissingen die noodzakelijk zijn voor de voortgang van het project;
- het managen van de omgevingsaspecten (voor zover deze niet deel uitmakend van de opdracht van aannemer).

De aannemer brengt met name specifieke ervaring en deskundigheid op het gebied van ontwerp en realisatie in en de daaraan verbonden kosten, om tot een voor de gemeente Woerden aanvaardbaar ontwerp te komen binnen het beschikbaar gestelde budget. Op basis daarvan kunnen de uitvoeringswerkzaamheden starten.

Mocht blijken dat er keuzes te maken zijn in de uitvoering die van substantiële invloed zijn op planning en/of budget dan zal de raad hierbij betrokken worden. Zodat een acceptatie van een uitvoeringsplan ook op breed draagvlak kan rekenen.

Na acceptatie van het uitvoeringsontwerp mag de aannemer starten met de uitvoeringswerkzaamheden. Acceptatie van het uitvoeringsontwerp zal ook betekenen dat gemeente Woerden zich committeert aan de gekozen oplossing, en dat daarom ook alle optimalisaties in termen van tijd en geld vanuit het uitvoeringsontwerp zijn overeengekomen.

6 Planning

De planning (zie tabel 1) is bijgewerkt naar aanleiding van het uitstel van de besluitvorming in de raad. Doordat nu eind december het besluit valt en de kerstdagen dan starten is het voornemen in januari 2017 te starten met de selectiefase. Hierdoor loopt de uitvoering ook uit en kan pas in het najaar van 2017 gestart worden met de uitvoering.

Tabel 1: Mijlpaal, product en planning

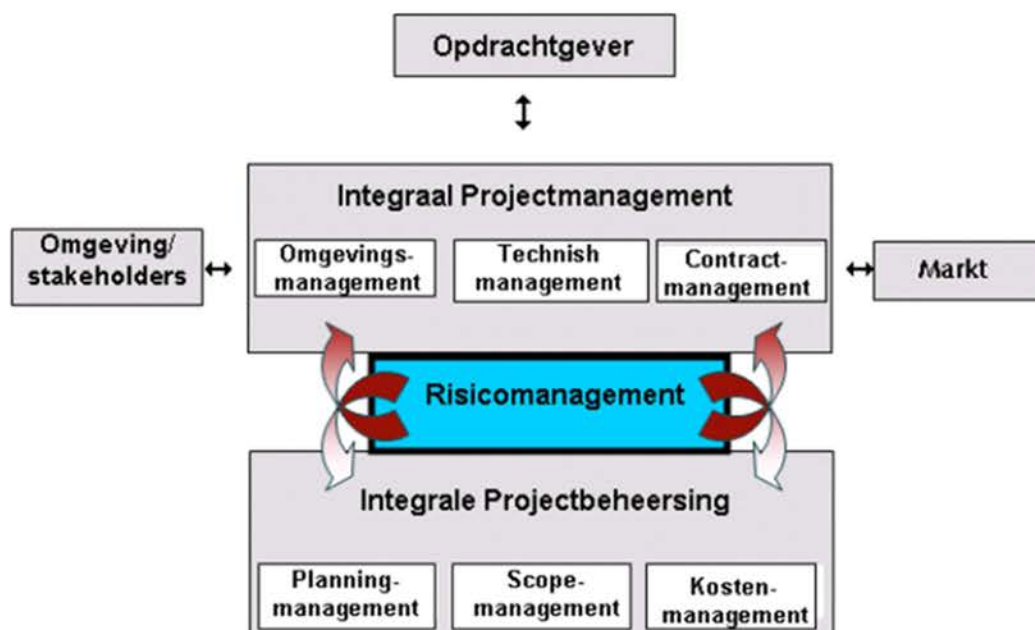
Fase 1 Voorbereiding/engineering	Resultaat	Geplande datum
Ontwerp bovengrondse inrichting in samenwerking met dorpsbewoners	Vastgesteld DO	Gereed
Vorbereidende onderzoeken	Oplegnotitie Onderzoeken	Gereed
Afspraken rondom kavelpad/bouwweg	Ondertekende overeenkomst	1 januari 2017
Afspraken rondom nieuwe weg Timpaan	Ondertekende overeenkomst	1 januari 2017
Proces afspraken nuts	AVOI, VTA's, POS-en	1 januari 2017
Fase 2 Inkoop	Resultaat	Geplande datum
Opstart voorselectie	Selectieleidraad	Eind december publicatie 2016
Opdrachtverlening	Geselecteerde partij bouwteam	Eind juni 2017
Fase 3 Bouwteam (4 a 5 mnd)	Resultaat	Geplande datum
Bouwteam	Uitwerken UO tekeningen, optimalisatie, aanscherpingen, verbeteringen	juli – nov 2017
Fase 4 Uitvoering	Resultaat	Geplande datum
Start uitvoering k&L		November 2017
Start uitvoering ON ntb.		2017-2019 (2020)

* Planning is gebaseerd op UAV gc

7 Organisatie en communicatie

Projectorganisatie en projectteam

De organisatiestructuur van het project is gebaseerd op het Integraal Project Management Model (IPM-model, zie ook toelichting in bijlage 1). Hierin worden vijf managementrollen onderscheiden (projectmanager, manager projectbeheersing, contractmanager, omgevingsmanager en technisch manager). Zie figuur 2.

Figuur 2: IPM-model

Aangezien de reconstructie De Kanis een uitgebreid voortraject heeft doorlopen waarin ook met diverse stakeholders een relatie is opgebouwd is de invulling van dit IPM-model Kanis specifiek gemaakt. Daarbij is rekening gehouden met de organisatiestructuur van team R&B van gemeente Woerden.

Bestuurlijke opdrachtgever

Wethouder Tymon de Weger, portefeuille openbare ruimte.

Ambtelijke opdrachtgever

De ambtelijk opdrachtgever is de interne opdrachtgever van het IPM-team onder leiding van de integraal projectmanager. De ambtelijk opdrachtgever rapporteert aan de bestuurlijk opdrachtgever.

Projectteam

Binnen het project zijn de volgende specifieke afspraken gemaakt inzake de projectorganisatie. Er is een aantal centraal verantwoordelijken (vanuit de 5 rollen). In tabel 2 en 3 is aangegeven wie dit zijn en welke bevoegdheden ze hebben.

Tabel 2: Projectteam

Rol	Naam
Integraal projectmanager	Melvin Helderman
Manager projectbeheersing	Melvin Helderman
Technisch manager	Joost Wattel
Contractmanager	Joost Merema
Omgevingsmanager	Jeska Jansen

Melvin Helderman is zelfstandig civiel projectleider en heeft daarvoor ook bij gemeenten gewerkt in de rol van projectleider en teamleider. Naast projecten voor Woerden werkt hij ook al jarenlang voor grote projecten bij provincie Zuid-Holland.

Joost Wattel van adviesbureau RPS is ook de projectleider namens gemeente Krimpenerwaard voor de betonvloerconstructie bij een reconstructie van een deel van Gouderak. De ervaring van gemeente Krimpenerwaard en diverse collega's van RPS wordt intensief gebruikt bij het project Kanis. De leerpunten uit dat projecten worden gelijk doorvertaald naar werkbare oplossingen voor De Kanis.

Joost Merema van Pro6managers is gespecialiseerd in het inkoopproces en doet dit onder andere ook voor grote projecten bij provincies en de rijksoverheid. Daarnaast spreekt hij op universiteiten en congressen op de universiteit op dit onderwerp.

Jeska Jansen werkt bij Podium in Utrecht. Podium richt zich onder andere op publiekscampagnes maar Jeska heeft zich gespecialiseerd in omgevingsmanagement bij civiele projecten. Haar interne netwerk kan ondersteuning geven bij het betrekken van inwoners bij een duurzame inrichting van huis en tuin.

Tabel 3: Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden

Rol	Taken	Verantwoordelijkheden	Bevoegdheden
Integraal projectmanager	Regievoerder	Behalen projectresultaat	Beslissingsbevoegd binnen grenzen en budget project.
Manager projectbeheersing	Projectbeheersing	Projectdoelen, tijd, geld, risico's, informatie, documentatie, rapportage	Verzamelen, analyseren en signaleren aan PM
Technisch manager	Technisch inhoudelijke inbreng	Detaileren eisen stakeholders, vertalen naar technische specificaties, toetsten technische systeem-,	Verzamelen, analyseren en signaleren aan PM

Tabel 3: Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden

Rol	Taken	Verantwoordelijkheden	Bevoegdheden
		proces- en productkeuzes.	
Contractmanager	Proces inkoop organiseren	Vaststellen van de inkoopbehoefte, het opstellen van het inkoopplan, de contractvoorbereiding, aanbesteding en contractbeheersing (contractbewaking)	Analyseren, contacten derden, onderhandeling marktpartijen, signaleren samenspraak PM
Omgevingsmanager	Maatschappelijk inbedding project	Intermediair tussen de projectorganisatie en de stakeholders	Aanspreekpunt stakeholders, inbrengen eisen/wensen en communiceren

8 Rapportageafspraken

Onderstaande de rapportage afspraken voor het project de Kanis:

- Projectstartup (freshup) aan het begin van de elke fase (projectteam intern/extern)
- IPM team eenmaal per 3wk
- Overleg bestuurlijke opdrachtgever in portefeuillehouderoverleg
- Per kwartaal overleg ambtelijke opdrachtgever
- Per kwartaal overleg beheerders (en/of schriftelijk)
- Overleg netbeheerders maandelijks
- Overleg Timpaan 6 wekelijks
- Rapportage (voorjaar en najaar) college B&W
- Rapportage (voorjaar en najaar) raad (middels raadsinformatiebrief)

9 Relaties met andere partijen

Om tot een definitief ontwerp voor de inrichting te komen vond een uitvoering participatieproces met inwoners plaats. In de raadsinformatiebrief van 18 september (bijlage 1 van raadsvoorstel 16R.00693) is hier op ingegaan.

In de volgende fasen van het project zullen de inwoners goed betrokken en geïnformeerd blijven. De basisvorm betreft circa vier keer per jaar een infobrief. Daarnaast wanneer nodig informatieavonden. Door bijvoorbeeld in de engineeringfase een avond speciaal over de ruimte rondom het huis te organiseren. Er kan dan uitleg gegeven worden over de werkzaamheden die gedaan worden vanuit het project, bijvoorbeeld over de tijdelijke nutsvoorzieningen, planning, kosten, wie wat doet etc.. Maar dan willen we ook graag met de inwoners in gesprek over zaken als afkoppelen, duurzaam inrichten van de tuinen, vlinder- en bijenvriendelijke plantkeuzes en eventuele andere meekoppelkansen vanuit bijvoorbeeld energie. Dit is namelijk dé kans om met elkaar resultaten te boeken op het verduurzamen van de woonkern.

Voor de volgende fasen (engineering) is het voor het behalen van het gewenste resultaat van belang door te gaan met het betrekken van andere partijen anders dan de gemeente Woerden. Deze externe partijen (belanghebbenden) zijn weergegeven in tabel 4 waarbij een onderscheid is gemaakt in informeren en actief betrekken van partijen. In dit overzicht zijn niet de direct betrokkenen uit het projectteam benoemd (bijvoorbeeld de aannemer).

Tabel 4: externe partijen Reconstructie De Kanis

Betrekken extern	Informereren extern
Direct aanwonenden	Dorpsplatform Kamerik
Aanwonenden bouwroute	VVN
Woningbouwvereniging Kamerik	Zorg (huisartsen, thuiszorg, kraamhulp)
Ondernemers (toegankelijkheid leveranciers)	Hulpdiensten (brandweer, politie, ambulancediensten)
De rooms-katholieke Sint-Hippolytuskerk	Provincie Utrecht (subsidie)
Timpaan, nieuwbouw Pastorielaantje	Openbaar vervoersdienst
Fam. Nap, Geuze en Bon kavelpad/bouwweg	
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	
Nutsbedrijven (Vitens, Stedin, Ziggo, KPN, Reggefiber)	
Sweco/Deltares (grondwatermonitoring)	